

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**EXEGESIS || IN EPISTOLAM || D. PAVLI AD EPHESIOS ||
ECCLESIAE, SANCTORVMQVE PA-||TRVM MENTI, ITA,
DEFENDENDIS PRÆ-||cipuis fidei dogmatibus accomodata,
vt à Ro-||berti Rolloci Scoti, Eidenburgensis ...**

Stevartius, Petrus

[S.l.], 1593

VD16 S 8959

Capvt Sextvm. Filij obedite parentibus vestris in Domino.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70277](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70277)

natura sua tum Baptismo, tum Poenitētiæ est proprium, sed vt Scholæ Theologi loquuntur, per accidens, sacrifici, vt loqui soles, onerum Matrimonij molē, cum ferre nec possint, nec velint, eius gratiæ præsidio non egent, quo facilia redduntur ea Matrimonij onera, sed Spiritus sancti in sua ordinatione accepto munere, in iis, quæ sui ordinis & officij sunt, vtuntur, iuuantur, & diriguntur.

CAPVT SEXTVM.

Filij obedite parentibus vestris in DOMINO.

92.

LLATÆ suprâ sententiæ (subiecti estote inuicem in timore CHRISTI) secundam adfert subiectionū speciem: Prima vxoris erat & mariti. Quæ soquitur, ad filios erga parentes spectat. Cùm ergò proximi charitas à charitate DEI ortum habeat, atque ad eam tanquam ad certam regulam dirigenda sit, tum quando parentes habere charos, ipsis parere, ipsos reuereri iubemur, id ea re maximè faciendum est, quòd eorum procreator sit DEVS, eosque liberis præesse voluit, quorum opera ipsos regit ac tuetur: qui cùm nobis auctor sit, vt eos reuereamur, idcirco id præstare debemus, quia à DEO hoc ipso dignantur honore. Ex quo fit, vt honor, quem parentibus habemus, DEO potius quàm hominibus haberi videatur. Atque hoc est, quod adiunxit Apostolus in Domino, quia amor, quo vel parentes, vel proximi diliguntur, suis finibus est circumscriptus. Iubet quidem Dominus diligere proximos, sicut nos ipsos: at si quis modum excedat, vt parem DEO & proximis honorem tribuat, grauissimè peccat, in quam

Luc. 10.

inquam sententiam videtur Saluator dixisse: Si quis venit ad me, & non odit patrem suum, non potest meus esse discipulus.

Matth. 16.

Hoc enim iustum est: Honora patrem tuum. & matrem tuam.

93. Cur parentes sint honore prosequendi, dat rationem ex duobus: ex iustitia scilicet, & ex utilitate. Iustum esse patet, quia lex Domini nihil imperat, nisi quod iustum est: at eadem lex liberis iubet, ut honorifice de parentibus sentiant, & quæ sunt eorum, maximi ab ipsis faciant, ipsos ament & reuerentur, tanquam se superiores, ipsis obediant, à quibus vitæ & morum disciplinis erudiuntur, si modò ea disciplina Dei præceptis non repugnet, alioqui dubium non est, quin liberi parentum cupiditati, Dei voluntatem præferre semper debeant, cum obedire Deo magis quam hominibus oporteat, & quod Scriptura seuerè inculcat, parentibus omnia officia debentur à liberis, quæ tum ad ad animi, tum corporis eorum bona pertinere intellexerint, ut illis scilicet benefaciant, eorum sana consilia sequantur, &c. ne Chamæ execrationis fulmine tandem percutiantur.

Matth. 10.

Luc. 9.

Act. 5.

Quod est mandatum primum in promissione, ut benè sit tibi, ut sis longæuus super terram.

94. Sicut prioris tabulæ primo præcepto, rerum omnium opifici Deo religionem, cultum, charitatem: ita posterioris primo, parentibus, qui Dei quoddam simulachrum sunt, in quibus ortus nostri quædam imago cernitur, quod ab ipsis natura, vita, disciplina nobis contingerit, reuerentiam, amorem, obseruantiam iubemur exhibere. Quibus pietatis officiis adiuncta mercedis loco huius & futuræ vitæ longioris est extēsiō, quam supra

Catech. h. b.

Rom.

vitæ mortalis fines, quos à parentibus acceperunt, diuturniorem hæc parentum reuerentia fit adiunctura, aut in futura beata immortalitate fit etiam compensanda. Quæ compensatio ipsos ethnicos non latuit, cuius convenientiam vel ex sacris literis, vel ex sua ratione siue iudicio, ipsos collegisse fit inde perspicuum, quòd præcepta de honore parentibus post Deum debito, grauius & concorditer tradiderint: sed tamen quia ad Dei immortalis cultum ea expressè non reuocabantur, ineptè colligit Rollocus, eiusmodi obedientiam fuisse (ciuilitè saltem) simulatam & hypocriticam, &c. Quæ enim recto rationis ducta nituntur, & ab humano iudicio ritè proueniunt, suis finibus non carent, qui fines, quando honestatis aut iustitiæ legibus constringuntur, mali esse non possunt, atq; etiam sua mercede non carent.

Et vos patres nolite ad iracundiam prouocare filios vestros, sed educate illos in disciplina & correptione.

*Dan. 11.
Coloss. 3.*

95. Patris erga filium principatus à Domini in seruum planè dissimilis esse debet, quòd Domini seruis ad propriam, parentes filiis ad ipsorum vtilitatem debeant uti, hinc fit, quòd certos fines præscribat Apostolus parentibus erudiendi filios, ut scilicet cum se liberis exhibuerint magistros Christianæ virtutis, continentie, pietatis, ne quid acerbius aut loquantur, aut in eos statuunt, ut nimiam seueritatem effugiendo, non tam liberos vlcisci, quàm corrigere videantur; sic fiet, ut parentum disciplina sanis consiliis ex iusto amore & sincera charitate profectis, niti videatur.

Serui obedite Dominis carnalibus, cum timore & tremore, in simplicitate cordis vestri, sicut Christo non

96. Studiosè admodum diuersis locis, officij memores

res seruos esse cupit Apostolus, quia sub ipsis Ecclesiæ primordiis non deërant, qui docerent, Christiano libertati derogare, si credentes etiam empticij infidelibus Dominis seruisent. Has itaq; seruitutis Christianorum seruorum condiciones adiunctas cupit, vt Dominis in timore ac tremore obediant, quòd extremo iudicij die, Christus eorum rationem ad amissim, quæ ipsi præstiterint, sit exacturus, vnde & eos synceros, simplices, proclines, beneuolos, faciles esse cupit, non vt iis, qui hominibus probari solùm student, sint similes, sed potius, vt nullo hominũ, sed Dei solius respectu tanquam illi seruietes, suum obsequium Dominis exhibeant. Inanis est proinde Rolloci præoccupatio, ex his confici non humanis, sed diuinis tantùm legibus conscientias hominum propriè obligari, quia, inquit, humana lex tantùm obligat propter legem Dei, quæ præcipit obedientiam legi humanæ.

Luc. 12.
Sap. 1.
Coloss. 3. 4.
1. Tim. 3.

97. Sed videtur Rollocus Christianum, in carnis libertatem contrà Apostoli decretum, transferre velle, conscientia reclamante, quem fugere non potest Scripturæ multiplex authoritas condendi leges, quibus necessariò parendum sit ad peccatum vitandum, & ad consequendam beatitudinem. Quid enim hoc est? Non te abiecerunt, sed me, ne regnem super eos: Qui vos audit, me audit, qui vos spernit, me spernit: Visum est Spiritui sancto & nobis: Obedite præpositis vestris, sicut Domino. Quibus non obscure docemur, humanas leges eam habere vim, iuxta legis æternæ, & diuinæ, & naturalis præscriptum, vt obligare possint conscientias hominum, tanquam causæ inferiores, etsi non agant, nisi vt dependent à prima, cum & ipsæ etiam agant, lex enim natu-

Gal. 5.

1. Reg. 8.
Proverb. 8.
Luc. 10.
Act. 15.
Rom. 13.

naturalis & diuina, non quomodocunque præscribunt, id ipsum faciendum esse, quod lex humana statuit: sed faciendum idcirco etiam esse, quoniam lex humana præscribat, siue quatenus ab ea præscribitur. Nam humana potestas de omni eo, quod ad commune bonum pertinet, vt sunt quidam virtutum actus, aliquam legem præscribere potest, vt de Quadragesimæ, verbi gratia, ieiunio, tametsi de iis per legem diuinam, aut naturalem in particulari nihil sit præscriptum, quam facultatem præsupposuisse videtur Saluator, quando omnia, quæcunque dixissent^a Scribæ & Pharisei, esse seruanda præcepit, licet enim humana instituta à Deo videantur subinde reprehendi, ea tamen solùm intelligenda sunt damnari, quæ diuinis legibus repugnant, &c. Hinc fit perspicuum, damnationis supplicio mulctandos, qui cærimonias, ritus, & instituta Ecclesiæ authoritate præscripta negligunt.

^a *Matth. 23.*

Gal. 5.

*Hier. in comm.
epist. ad Clem.
Alexand. lib. 3.
Strom.*

Scientes, quoniam vnusquisque quodcunq; fecerit bonum, hoc recipiet à Domino, siue seruus siue

98. Cùm DEVS Euangelicè iudicat, inquit Rollocus, non iudicat ex pacto operum, seu obedientiæ propriæ, quæ legi satisfaciatur, sed ex pacto fidei, siue iustitiæ CHRISTI per fidem nobis applicatæ, & tamen secundùm opera, vt secundùm testimonia & argumenta fidei, ex qua proficiscuntur, & quæ fidem esse in hominibus testentur. Et si crepet Rollocus præmium, tamen siue serui, siue Domini in ipso merito quodammodo est absconditum, neque illud ipsummet bonum, quod facit, sed eius mercedem sine vlllo conditionis respectu (DEVS enim non tam personæ, quam operis ratio-

*Luc. 22.
Rom. 2.*

rationem intuetur) quicumque tandem ille sit, accipiet. Quod verò non opera, sed fidem, quam testantur opera, præmij promissionem, siue mercedem accipere fingit Rollocus, nihil aliud euincit, quàm fidem ex diuina promissione & lege præmio compensari. Quod si ita est, cur operibus ex fide & gratia profectis præmium negat? Cùm enim mereri nihil aliud sit, quàm opus ex promissione siue conuentione compensari, cur hoc cùm tribuat fidei & operibus, ea tamen esse merita vadit inficias? Sanè verò paterfamilias iubens solui mercedem his, qui pondus & æstus diei portauerunt, non tam fidè, quàm opera remunerabat, vt qui reddit vnicuique iuxta opera sua, id est, vt alibi dicit Apostolus, qui daturus est pro operibus retributionem hæreditatis. Quare & illud longè absurdissimum est, quod ait, opera imperfecta, id est, peccata, compensari, quasi Deus peccata remuneret, & vitæ æternæ præmio compenset: sed eò sunt erroris progressi Sectarij, vt hominis mentem, per gratiam sanatam, non capiant diuinæ voluntati facere satis, eius legibus & imperatis, &c. obtemperando.

De cætero fratres confortamini in Domino, & in potentia, virtutis eius. Induite vos armaturam Dei

99. Quoniã Deo cura est de nobis, ideo sicut monet Apostolorum princeps, vt in eo omnè nostram sollicitudinem, sic Paulus nostram fiduciã proiiciamus, quia non modò sufficiens, sed & potens, & præsto est ad ferendam opem, non quod præter fiduciam potètiæ Dei, quod suarum est partium, homo præstare non debeat, vt vult Rollocus, quia sicut sub potentissimo rege quis inermis absque periculo militiæ stipendia facere non potest: ita nisi quis donis & virtutibus cõtra hostem & bel-

L

latorem

latorem peritissimum ad certamē descenderit, satis tutus esse non potest. Vnde subditur:

Quoniam nō est nobis collustratio aduersus carnem & sanguinem, sed aduersus principes & potestates.

100. Licet aliqui carnis & sanguinis nominibus hominem intelligant, quasi aduersus homines, in quibus dæmones pugnant, non sit nobis pugna: alij verò carnem & sanguinem impuros ebullientis carnis motus interpretentur, in quo cum brutis conspiramus, non tamen à Pauli mente videntur alieni, qui sermonem ad vitæ perfectioris studiosos hîc referri oportere existimant, quasi iam superata carne, quæ quidem atrox & molesta est, restet lucta cum atrocioribus hostibus, quasi dicatur bellum, quod cum carne est alicui, nullius esse molis, si cum eo conferatur, quod nobis est cum dæmonibus, qui non modò potentia & virtute, sed & fraude, & dolo malo stare solent ex insidiis. At propterea mundi rectores vocantur, quod hominibus, mundo deditis, dominantur, in quorum cogitationibus, & consiliis sunt longè efficacissimi. Cùm enim naturâ Spiritus, ingenio nequissimi atque versutissimi sint, & in hoc aëre caliginoso versentur nobis proximi, perspicuum est, quomodo muniti omnes esse debeant, qui se velint eis opponere. Quæ quidem oppositio virilis esse debet, cùm de re maximi ponderis sit cum iis concertatio: nam eorum conatus & rabies eò feruntur, vt decipiant incautos, vt vnde illi ceciderunt, arceant, ne illuc ascendere valeamus.

Propterea accipite armaturam Dei, vt possitis resistere in die malo, & in omnibus perfecti stare.

101. Quia de re maximi ponderis concertatio est iis, qui

qui iam in gratia progressus fecerunt, cum potentissimis & nequissimis hostibus, propterea salutis nostræ nos esse sollicitos, cupiens, vniuersum spirituale armorum genus, quo ab eis protegere nos possemus insinuat. Quemadmodum verò corporale indumentorum genus triplex est: ita spirituale. Quoddam enim ordinatur, ne nudi cum hostibus congregiamur, & illud hîc à Paulo ponitur balteum castitatis, lorica iustitiæ, & calceamentum pedum, quæ sunt paupertas & puritas, quibus monemur, vt corporeis & fluxis bonis contemptis, desiderio bonorum spiritualium flagremus. Verùm tanto certamini non satis sunt indumenta communia, quibus contra hyemis rigorem, vel ardores æstiuæ temporis corpora nostra contegimus, quare peritissimus militiæ Christianæ Dux duo alia addidit, quibus præcipuæ corporis partes, quæque principia vitæ à Philosophis existimantur, cor scilicet, & cerebrum communire possimus, in omnibus, inquit, sumentes scutum fidei, in quo possitis omnia tela nequissimi ignea extinguere, & galeam salutis assumite. Fidem scuto comparat, quòd fides munimentum sit omnium virtutum, quia sicut scutum supponitur omnibus armis: ita fides omnibus aliis virtutibus; & quemadmodum scuto repelluntur tela: ita per fidem omnia contraria. Quando enim viuida est fides, facile omnia tela inimici repellit, & ne quicquam noceant, extinguit: neque enim terrenis deluditur oblectamentis, qui verè credit cœlestia. Fides, inquit Augustinus, scutum est, sub quo tuta est iustitia, sicut sub munimine omnium virtutum.

102. Licet nomine galeæ salutaris spes, iuxta quosdã intelligatur, quia sicuti galea, capitis est munimentum:

ita spes est de fine, qui caput est virtutum moralium: alij verò etfi charitatem galeam vocent, quòd quemadmodum galea cæteris armis supponitur: ita charitas complementum est & perfectio omnium virtutum, non tamen abs re alij prudentiam galeam intelligunt, quod prudentiæ, sicut & galeæ, sedes est caput, sensuum enim & moderatrix est prudentia, & auriga virtutum, quæ neq; in hoc, vel illud extremum torpore, aut feruore nimio declinare quemque patitur.

Et galeam salutis assumite: & gladium spiritus, quod est verbum Dei.

103. Non modò ad sui defensionem, sed & ad aliorum impugnationem arma suppeditat Apostolus: Sicut enim gladio corporaliter hostis oppugnatur: ita spirituales inimici Dei verbo, quod est acutius, quàm quivis gladius vtrinque scindens, vti debent Christiani, hostes impugnaturi. Non enim solum corporis membra incidit diuinus sermo, sed pertingit vsque ad animam, adeò hanc vt in partes disseccet: in partem, qua cõmunicamus cum brutis, quam animam vocat, & in partem, qua præstamus brutis, hoc est, rationem & voluntatem, quæ pars Spiritus etiã appellatur, prædicatio verò gladius Spiritus dicitur, qui non penetrat vsq; ad Spiritum, nisi ducatur à Spiritu sancto. Hinc ipsa veritas: Non estis vos, qui loquimini, sed spiritus patris vestri, qui loquitur in vobis. Hoc sanè Spiritu incitatus non est, cùm prædicat Rollocus, qui Dei verbum, quàm latè pateat, non intelligit, in ipsis Theologiæ ianuis aberrans, cùm alteram verbi Dei partem ignoret, quæ non minus ad pugnandum necessaria est, quàm id, quod literis est expressum. Nam à damone tentatus de perpetua B. Mariæ virginitate, de descen-

su

Hebr. 4.

Matth. 10.

fu Christi ad inferos, de librorum Canonicorum numero & auctoritate, quod respondebit? Nihil fanè, nisi ea ipsa, quæ sunt ab Apostolis viua voce tradita, diuini verbi loco reuerèter habeat, nā gladius, qui est verbū Dei, anceps nō erit, nec vtrimq; ad scindendū aptus, nisi verbum, quod ex ore Dei procedit, vna ex parte verbo scripto, altera nō scripto possit scindere. Quas traditiones, quia per sermonem acceptas, religiosè seruari iuebantur Apostolorū temporibus Christiani, ideo eas obuiis vlnis amplectimur, nec vincimur, immò vincimus Dei verbo tum scripto, tum per manus tradito, quando Angelos & Sanctos (quos ipse demortuos petulāter vocat, cū Deus ipforum, sicut & Abraham, Isaac & Iacob nō mortuorum, sed viuorum sit Deus) adoramus. Neq; enim vt mordendo insinuat, vel Angelis, vel Sanctis diuinum honorem, qui Deo debetur, tribuimus, sicut Deo solet exhiberi, sed eis tanquam Dei amicis & præstantibus creaturis diuersæ rationis honore, cultum, &c. exhibemus ab eo, qui Deo debetur, vt quando petimus ab iis, velint nostra causā Deum orare, aliquid impetrare. ipsis aliquid ceu Dei seruis promittimus, &c.

1. Corinth. 11.
1. Thessal. 2.

In orationem & obsecrationem orantes omni tempore in Spiritu, & in ipso vigilantes in omni instantia

104. Vbi, quibusue præsidis hæc arma tum nobis, tū aliis possimus tempore difficili in promptu habere, & militiæ Christianæ peritissimus Dux, & Ecclesiæ antesignanus docet esse perfectam orationem & obsecrationem, quæ ab vnoquoq; summa vigilantia, summa fide, summoq; studio ac demissione reuerenti debet exerceri. Cū enim demones per nos ipsos, per mundum, per seipsos nobis infestissimi sint, ideò hîc Paulus, sicut alibi

passim Scriptura, orationis & vigiliarū spiritualium adiumentis nos esse munitos oportere hortantur. Cū enim imbecilles simus, & multis nominibus nostris hostibus impares, præcipua verò nostræ perseuerantiæ pars ex Dei dono sit, ante omnia ad perseuerantiā necessaria est iugis feruens & deuota oratio. Ita Propheta suis hostibus sua opinione inferior, Deum adibat adiutorē in oportunitate, atq; ideo Christum dixisse, putat Augustinus, oportere semper orare, & nunquam deficere vt perseuerantiæ donum impetremus. Cui si diligens obseruatio diuinæ legis accesserit, nihil non eiusmodi oratio est impetratura. Verba enim sunt Saluatoris: Si manseritis in me, & verba mea in vobis manserint, quodcunq; volueritis, petetis, & fiet vobis: Quia verò vt sub oratione, quæ Deo debentur, omnia cōtinentur: ita sub ieiunio, quæ nobismetipsis: & sub eleemosyna, quæ proximis: orationi adiungendum esse ieiuniū & eleemosynā is intelliget, qui tribus his vniuersam erga nos & proximum disciplinam contineri facillè animaduertet.

Vt detur mihi sermo in aperitione oris mei cum fiducia notum facere mysterium Euangelij, pro quo legatione

105. Cū Paulus, inquit Rollocus, Ecclesias hortetur, vt pro se orare Deū velint, viuus se non agnouit mediatorem. Quod si non, dum in viuis esset, neque etiam nunc, vita functus. Quasi verò Pauli charitas in cœlis deferbuerit, qua maxima flagrâsse ipsum hæc epistola luculentissimè testatur in terris, qui toties pro Christianorum salute ardentissimas preces profudisse perhibetur. Neq; propterea ei tribuimus, quæ ad vnicum, absolutissimum, perfectissimumq; mediatorem spectant, cuiusmodi sunt, vt secundum aliam & aliam naturam sit

Deus

Deus & homo, quod vi sua, & non alio adminiculo fuerit officio mediatoris functus, quod absolutam peccatorum remissionem, præteritis, præsentibus, & futuris hominibus obtinuerit. Sed hoc est, Rolloce, quod Sanctis & beatis cælum inhabitantibus ab Orthodoxis tribuitur, quod Christi mediatoris meritis nixi, ad salutem hominum sua, vel intercessione, vel opera, & charitate possint cooperari, & sic petita (si ex parte petentium nihil defuerit) impetrare, quibus & propter singularem quandam excellentiam, cultum & reuerentiam exhibemus.

*Magne S. PAVLE, Vas electionis intercede
ad Deum pro omnibus nobis.*

Explicatio hæc epistola D. PAVLI ad Ephesios orthodoxa mihi videtur in omnibus, planeq; dignissima, quæ typis excusa, etiam publicè hîc ad disputandum proponatur

ALBERTVS HVNGERVS Academiæ
Ingolstadianæ Professor, Theologus,
Procancellarius, & pro tempore Col-
legij Theologici Decanus,

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to the ink bleed-through and the age of the paper.

Handwritten text, likely bleed-through from the reverse side of the page. The text is mirrored and difficult to decipher due to the ink bleed-through and the age of the paper.